

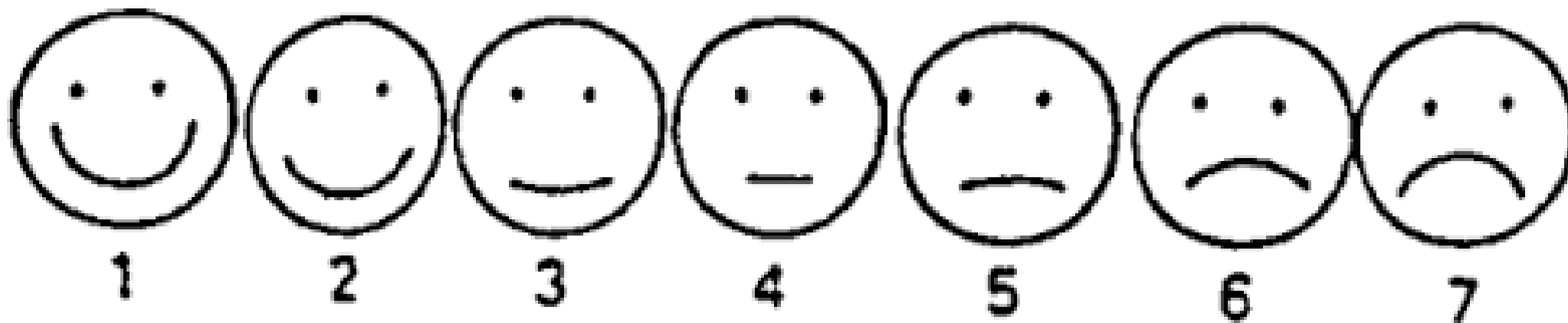
M U N I
A R T S

Péče o duševní zdraví

Aktuální otázky péče o duševní zdraví

Mgr. Monika Vodová

Jak se dnes cítíte?

Z diskuze

- Studium (dětského) klinického psychologa
- Dostupnost psychologické péče (PST, terénní týmy, školní psychologové)
- Porušování etického kodexu
- Nesystematičnost
- Stigmatizace oboru i diagnóz
- Edukace populace

Z minulé hodiny

Otázky?

Témata PDZ

- Zdravotnická péče (druhy, struktura, ..)
- Přehled zdravotnických zařízení (přehled PN x FN)
- Opatrovnictví

Zdravotnická péče

- **Zdravotnictví** = struktura odborných zdravotnických institucí a činností, které se zaměřují na péči o zdraví občanů a slouží k uspokojování zdravotnických potřeb obyvatelstva a poskytují zdravotnické služby.
- 3 složky ZP: primární péče, sebek péče, domácí péče

Zdravotnická péče

Cíle zdravotnické péče:

- Posilovat zdraví obyvatel (podle WHO vliv 20%)
- Prevence onemocnění
- Léčba již vzniklých onemocnění
- Rehabilitace následků onemocnění

Zdravotnická péče – principy:

- všeobecná dostupnost poskytování podle potřeb,
  - posilování samostatnosti občanů v péči o zdraví,
  - účinnost a ekonomická i kulturní přijatelnost,
  - podíl komunity (obce),
  - zapojení ostatních rezortů do péče o zdraví.
- > vychází z principu sociální solidarity

Struktura zdravotnické péče

- orgány a instituce: ministerstvo zdravotnictví, zdravotní pojišťovny atd.,
- organizace a společnosti: lékařská komora, odborné lékařské společnosti, ČAS atd.,
- zdravotnická zařízení: nemocnice, ambulantní zařízení, léčebné ústavy atd.,
- pracovníky ve zdravotnictví: lékaři, zdravotní sestry, laboranti, atd.,
- služby a činnosti: léčebně-preventivní péče, hygienická služba, lékárenská služba, výchova ke zdraví, vědecký výzkum, zdravotnické školství, atd.

Struktura zdravotnické (léčebně-preventivní) péče

a) Zařízení ambulantní péče:

- ordinace praktických odborných ambulantních lékařů,
- vyšetřovací a léčebné složky (laboratoře, rentgenová pracoviště, rehabilitační pracoviště).

b) Lůžková zařízení:

- nemocnice,
- odborné léčebné ústavy,
- psychiatrické léčebny,
- léčebny pro dlouhodobě nemocné,
- rehabilitační léčebny,
- lázeňské léčebny.

Struktura zdravotnické (léčebně-preventivní) péče

c) Zvláštní dětská zařízení:

- kojenecké ústavy,
- dětské domovy,
- jesle.

d) Lékárny.

e) Záchranná služba.

f) Zařízení hygienické služby.

g) Výzkumné ústavy.

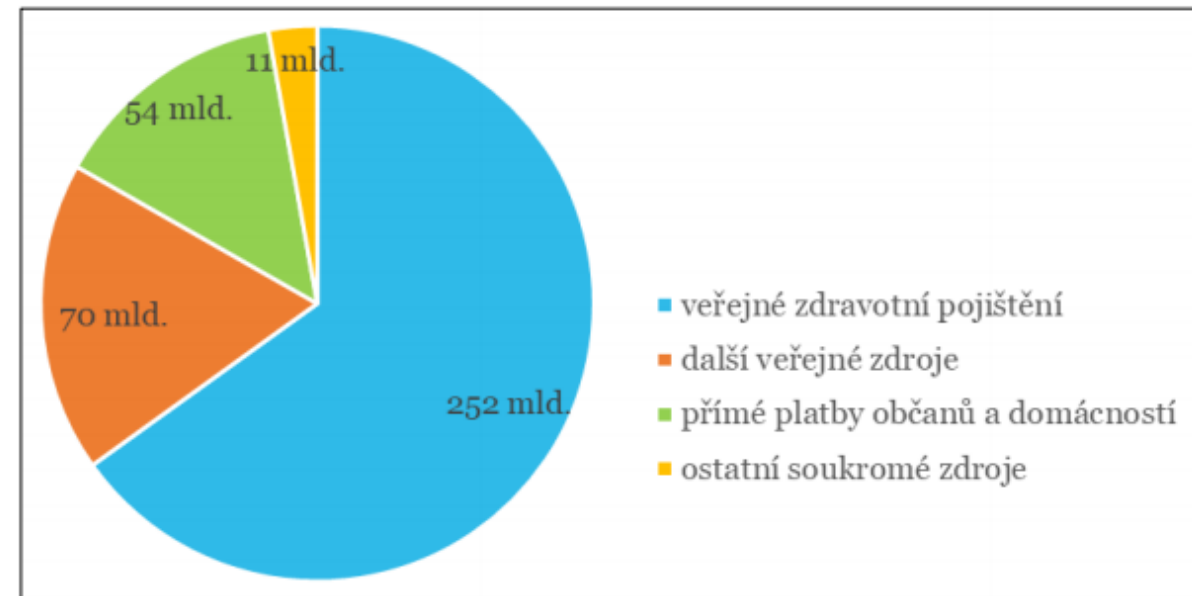
Struktura péče v zahraničí

- Prostředí lůžkové péče (inpatients)
  - krátkodobá x dlouhodobá hospitalizace
  - specializovaná péče (psychiatrické nemocnice, fakultní nemocnice, rehabilitační zařízení, protialkoholní léčebny, pečovatelské domy, psychiatrická rezidentní centra)
- Prostředí ambulantní péče (outpatients)
- Částečné programy hospitalizace, intenzivní programy, ambulantní kliniky, komunitní centra, soukromé kliniky, telepsychiatrie

Financování

- cca 400 mld. Kč/rok
- Státní rozpočet,
- obce, města, daně komunální a podnikatelské činnosti (povinné platby na zdravotní pojištění, dodatečné platby do fondu zdravotní pojištění, financování vlastních zdravotnických zařízení, pokuty za znečištěné životní prostředí aj.),
- povinné zdravotní pojištění,
- charitativní organizace, nadace.

Graf 1: Celkové výdaje na zdravotní péči v ČR podle hlavních zdrojů financování v roce 2017

Zdroj: ČSÚ 2019, Zdravotnické účty ČR 2010–2017

Statistika

- Ústavní lůžková péče je zhruba 40% nákladů z celkového zdravotnictví, 75% lůžkové péče jsou poskytovatelé akutní lůžkové péče. V ČR 156 nemocnic, jen 37 následné péče a 35 léčeben pro dlouhodobě nemocné.
- 20% ambulantní péče
- 15% nákladů za léky a zdravotnické pomůcky

Preventivní péče

- Státní zdroje (např. očkování)
- Fondy prevence ZP
- Soukromé zdroje
- Preventivní programy

Úhradové mechanismy

- kapitace,
- platba za výkon,
- platba za ošetřovací den,
- paušální platba,
- DRG systém.

Struktura psychiatrické péče v ČR

Formy péče:

- **Ambulantní**
- **Lůžkové**
- **Terénní**

Jednotlivé druhy:

- FN, PN, specializované ústavy, ambulance, NO, soukromé instituty atd.

Nemocnice

- Lékařské zdravotnické zařízení, které má ustálenou strukturu: management (v čele s ředitelem), lůžková oddělení, ambulance, paraklinická oddělení, technické zázemí.

—

Poliklinika

- Lékařské zdravotnické zařízení, které poskytuje pouze ambulantní péči

Fakultní nemocnice

- Lékařské zdravotnické zařízení se stejnou strukturou jako jiné nemocnice s tím rozdílem, že fakultní nemocnice spolupracuje s příslušnou lékařskou fakultou.
- Podílí se na výzkumné a vývojové činnosti
- Na klinikách a ústavech se zajišťuje praktická výuka studentů medicíny.
- Ředitel je jmenován ministrem zdravotnictví

Vojenská nemocnice

- Lékařské zdravotnické zařízení financované Ministerstvem obrany
- Zdravotnická péče primárně pro vojáky v aktivní službě i veterány a jejich rodinné příslušníky

Vojenská nemocnice

- Ústřední vojenská nemocnice (Vojenská fakultní nemocnice Praha)
- Vojenská nemocnice Brno
- Vojenská nemocnice Olomouc
- Další vojenská zdravotnická zařízení (Ústav leteckého zdravotnictví Praha, Vojenský rehabilitační ústav Slapy n. Vlt.)

Fakultní nemocnice

- Fakultní nemocnice Bulovka
- Fakultní nemocnice Brno
- Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně
- Fakultní nemocnice Hradec Králové
- Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
- Fakultní nemocnice v Motole
- Fakultní nemocnice Olomouc
- Fakultní nemocnice Ostrava
- Fakultní nemocnice Plzeň
- Fakultní Thomayerova nemocnice
- Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha
- Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Psychiatrická nemocnice

- Před 2013 psychiatrická léčebna
  - = zdravotnické zařízení, které je specializované na léčbu osob s duševním onemocněním
- Bývá rozděleno na jednotlivá oddělení podle stanovené diagnózy, pohlaví nebo závažnosti stavu

Data ze sčítání 30.9.2018

- V 18 veřejných psychiatrických nemocnicích.
- Celkový počet hospitalizovaných pacientů byl 7 787,
- Ženy tvořily 42 % hospitalizované populace.
- Ochranné léčení bylo uloženo 11,1 % hospitalizovaných pacientů, mnohem častěji mužům než ženám.
- Více než čtvrtina pacientů byla hospitalizována déle než jeden rok, s čímž pravděpodobně souvisí i to, že 39 % pacientů bylo hospitalizováno mimo kraj trvalého bydliště.

Psychiatrické nemocnice

- Praha-Bohnice (1904)
- Kosmonosy (1869) s detašovaným pracovištěm v Sadské
- Lnáře (1965)
- Dobřany (1880)
- Horní Beřkovice (1891),
- Petrohrad (1952)
- Havlíčkův Brod (1928)

Psychiatrické nemocnice

- Ústav pro choromyslné u svaté Kateřiny (1822, zrušen 1826)

Psychiatrické nemocnice

- Brno-Černovice (1863),
- Jihlava (1902)
- Šternberk (1892),
- Kroměříž (1909)
- Opava (1889)

Dětské psychiatrické nemocnice

- Opařany (1889, pro děti od 1924)
- Louny (1961)
- Velká Bíteš (1965)
- Liberec (1993)

Protialkoholní léčebny

- Bílá Voda (zřízena 1954)
- Červený Dvůr (zřízena 1966)

Centrum duševního zdraví (CDZ)

= zdravotní a sociální služba terénního, ambulantního nebo lůžkového charakteru pro lidi s duševním onemocněním a jejich blízké.

- Psychiatrická reforma
- Principy multidisciplinarity
- Práce zaměřená na „recovery“ přístup
- Case-management

Centra duševního zdraví

- 2018-2019 – CDZ Přerov, Havlíčkův Brod, Brno, Praha 9, Praha 10
- 2019-2020 - CDZ Celsuz Brno, CDZ PN Brno, CDZ Hradec Králové, CDZ Cheb, CDZ Karlovy Vary, CDZ Kroměříž, CDZ Mladá Boleslav, CDZ Opava, CDZ Pardubice, CDZ Plzeň, CDZ pro Prahu 6, CDZ Strakonice, CDZ Tábor, CDZ RIAPS Trutnov, CDZ Uherské Hradiště.

Centra duševního zdraví

- 2020- 2021 Beskydské CDZ ve Frýdku-Místku, CDZ Brandýsko v Brandýse nad Labem, CDZ Fénix v Kyjově, CDZ Chrudim, CDZ Klatovy, CDZ Olomouc, CDZ Ostrava a CDZ Ústí nad Labem

Multidisciplinarita v psychiatrii

- Spolupráce více oborů na péči o jednoho člověka
- Psycholog x psychiatr
- Psycholog x zdravotní sestra
- Psycholog x sociální pracovník
- Psycholog x peer pracovník
- Psycholog x jiný odborník

Opatrovnictví

- Stav, kdy zletilý člověk potřebuje podporu jiné osoby k ochraně svých práv nebo plnění právních povinností.
- Důvodem je neuspokojivý zdravotní stav, duševní nemoc atd.
- Občanský zákoník č. 89/2012 Sb.
- Zvláštní řízení soudní č. 292/2013 Sb.

Opatrovanec

- Osoba, jejíž zdravotní nebo duševní stav neumožňuje samostatné jednání, tento stav snižuje schopnosti vedoucí k zajištění vlastních záležitostí a potřeb.

Opatrovník

- Osoba, která je soudem ustanovena k výkonu opatrovnictví a která má podporovat a dávat potřebnou pomoc osobě, která není schopna v těchto ohledech samostatně jednat.

Kdo může být opatrovníkem?

- Osoba příbuzná osoby opatrovance nebo i jiná fyzická osoba, např. soused nebo kamarád (tzv. soukromá osoba)
- Obec, v níž má opatrovanec bydliště (veřejný opatrovník)

Kdo nemůže být opatrovníkem?

- Osoba, která sama trpí duševním nebo fyzickým onemocněním, které by neumožnilo řádné plnění výkonu opatrovníka.
- Osoba, která je sama omezena na svéprávnosti
- Osoba, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy opatrovance.
- Provozovatel zařízení, kde opatrovanec pobývá nebo mu poskytuje služby.
- Osoba závislá na takovém (výše uvedeném) zařízení.

Povinnosti opatrovníka

- Předkládat listinu opatrovníka orgánům a institucím s nimiž jedná v zájmu opatrovance
- Znat sociální vazby opatrovance
- Respektovat potřeby, zájmy a přání opatrovance
- Mít osobní zájem o opatrovance
- Být seznámen se všemi skutečnostmi, které by mohly ovlivnit život opatrovance

Povinnosti opatrovníka

- Dbát na zajištění životních potřeb opatrovance
- Dbát na jeho zdravotní stav, hájit práva a chránit jeho zájmy
- Vysvětlit opatrovanci srozumitelně povahu a následky rozhodnutí
- Vyhотовit soupis spravovaného jmění do 2 měsíců od jeho jmenování. Po skončení vyhotovit jeho vyúčtování.
- + odevzdat každoroční vyúčtování správy jmění do 30.6.
opatrovnické radě a soudu
- Zajistit bankovní účet opatrovance a zajistit platnost dokladů.

Zákazy opatrovníka

- Vyslovit souhlas se změnou osobního stavu opatrovance.
- Nabýt pro opatrovance nemovitou věc nebo podíl na ni.
- Nabýt pro opatrovance obchodní závod, podíl na ni nebo na jakékoliv právnické osobě, ani majetek zcizit, zatížit (neplatí pro např. cenné papíry zajišťující bezpečný výnos).
- Uzavřít smlouvu zavazující opatrovance na dobu delší než 3 roky.
- Odmítnout dědictví
- Zavázat opatrovance k bezúplatnému plnění opatrovance (výjimka pokud se jedná o dar k obvyklé příležitosti v adekvátním rozsahu a opatrovanec s ním souhlasí)

Zdroje

- Institut pro zdravotní ekonomiku a technology assessment (iHETA) (2019) Struktura nákladů v českém zdravotnictví a mechanismy jejich alokace, dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2020/01/Struktura-n%C3%A1klad%C5%AF-v-%C4%8Desk%C3%A9m-zdravotnictv%C3%AD-a-mechanismy-jejich-alokace-IPPS.pdf>
- Strejčková, Alice, et al. *Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví : pro SZŠ, obor zdravotnický asistent*. 1. vydání. Praha : Fortuna, 2007. [ISBN 978-80-7168-943-0](https://www.isbn-international.org/number/978-80-7168-943-0).
- Opatrovnictví, dostupné z <https://www.socialniradce.cz/opatrovnictvi/>